

01 Έστω η συνάρτηση f , η οποία είναι ορισμένη σε ένα διάστημα Δ και παραγωγίζεται στο $x_0 \in \Delta$. Να αποδείξετε ότι $\lim_{x \rightarrow x_0} \frac{xf(x_0) - x_0f(x)}{x - x_0} = f(x_0) - x_0f'(x_0)$.

$$\begin{aligned} \lim_{x \rightarrow x_0} \frac{xf(x_0) - x_0f(x)}{x - x_0} &= \lim_{x \rightarrow x_0} \frac{xf(x_0) + xf(x) - xf(x) - x_0f(x)}{x - x_0} = \lim_{x \rightarrow x_0} \frac{f(x)(x - x_0) - x(f(x) - f(x_0))}{x - x_0} = \\ &= \lim_{x \rightarrow x_0} (f(x) - x \frac{f(x) - f(x_0)}{x - x_0}) = \lim_{x \rightarrow x_0} f(x) - \lim_{x \rightarrow x_0} x \cdot \lim_{x \rightarrow x_0} \frac{f(x) - f(x_0)}{x - x_0} = f(x_0) - x_0f'(x_0), \text{ αφού η} \\ &f \text{ ως παραγωγισιμη στο } x_0 \text{ θα είναι και συνεχής στο } x_0 \text{ δηλαδή } \lim_{x \rightarrow x_0} f(x) = f(x_0). \end{aligned}$$

02 Να βρείτε τα διαστήματα μονοτονίας και τα ακροτάτα της συνάρτησης $f : [0, \frac{\pi}{2}] \rightarrow \mathbb{R}$ με $f(x) = \eta\mu^2 x - \sqrt{2} \eta\mu x + 2\sqrt{2}$.

Για κάθε $x \in [0, \frac{\pi}{2}]$ έχουμε $f'(x) = 2\eta\mu x \sigma\upsilon\nu x - \sqrt{2} \sigma\upsilon\nu x = \sigma\upsilon\nu x (2\eta\mu x - \sqrt{2})$ και

$$f'(x) = 0 \Leftrightarrow (\sigma\upsilon\nu x = 0 \text{ ή } 2\eta\mu x - \sqrt{2} = 0) \Leftrightarrow x = \frac{\pi}{2} \text{ ή } x = \frac{\pi}{4}.$$

Αφού η f' συνεχής θα έχει σταθερό πρόσημο στα διαστήματα $[0, \frac{\pi}{4})$, $(\frac{\pi}{4}, \frac{\pi}{2})$.

$$\text{Υπολογίζουμε τις τιμές: } f'(\frac{\pi}{6}) = \sigma\upsilon\nu \frac{\pi}{6} (2\eta\mu \frac{\pi}{6} - \sqrt{2}) = \frac{\sqrt{3}}{2} (2 \cdot \frac{1}{2} - \sqrt{2}) = \frac{\sqrt{3}}{2} (1 - \sqrt{2}) < 0,$$

$$f'(\frac{\pi}{3}) = \sigma\upsilon\nu \frac{\pi}{3} (2\eta\mu \frac{\pi}{3} - \sqrt{2}) = \frac{1}{2} (2 \cdot \frac{\sqrt{3}}{2} - \sqrt{2}) = \frac{1}{2} (\sqrt{3} - \sqrt{2}) > 0.$$

Το πρόσημο της f' φαίνεται στον πίνακα που ακολουθεί:

x	0	$\pi/4$	$\pi/2$
$f'(x)$		-	+
$f(x)$		$\searrow$	$\nearrow$

ο.μ.   ο.ε.   τ.μ.

Έτσι

- η f είναι γνησίως φθίνουσα στο $[0, \frac{\pi}{4})$
- η f είναι γνησίως αυξουσα στο $[\frac{\pi}{4}, \frac{\pi}{2}]$
- η f παρουσιάζει ολικό ελαχιστο στο $\frac{\pi}{4}$, το $f(\frac{\pi}{4}) = (\frac{\sqrt{2}}{2})^2 - \sqrt{2} \cdot \frac{\sqrt{2}}{2} + 2\sqrt{2} = -\frac{1}{2} + 2\sqrt{2}$
- η f παρουσιάζει τοπικό μέγιστο στο $\frac{\pi}{2}$, το $f(\frac{\pi}{2}) = 1^2 - \sqrt{2} \cdot 1 + 2\sqrt{2} = 1 + \sqrt{2}$
- η f παρουσιάζει ολικό μέγιστο στο 0 το $f(0) = 0^2 - \sqrt{2} \cdot 0 + 2\sqrt{2} = 2\sqrt{2} > 1 + \sqrt{2} = f(\frac{\pi}{2})$.

03

Δίνονται οι συναρτήσεις f και g , οι οποίες έχουν τις εξής ιδιότητες :
 (i) είναι συνεχείς στο $[a, \beta]$ και παραγωγίσιμες στο (a, β) ,
 (ii) για κάθε $x \in [a, \beta]$ είναι $g(x) \neq 0$ και
 (iii) $f(\beta)g(a) - f(a)g(\beta) = 0$.
 Να αποδείξετε ότι :

α) για την συνάρτηση F με $F(x) = \frac{f(x)}{g(x)}$ εφαρμόζεται το θεώρημα του Rolle στο $[a, \beta]$.

β) υπάρχει $x_0 \in (a, \beta)$ τέτοιο ώστε $\frac{f'(x_0)}{g'(x_0)} = \frac{f(x_0)}{g(x_0)}$.

α)

Η F είναι ορισμένη στο $[a, \beta]$ αφού για κάθε $x \in [a, \beta]$ είναι $g(x) \neq 0$, συνεχής στο $[a, \beta]$ ως πηλικο συνεχών συναρτήσεων και παραγωγίσιμη στο (a, β) ως πηλικο παραγωγίσιμων συναρτήσεων. Ακόμη

$$f(\beta)g(a) - f(a)g(\beta) = 0 \Leftrightarrow f(\beta)g(a) = f(a)g(\beta) \Leftrightarrow \frac{f(\beta)}{g(\beta)} = \frac{f(a)}{g(a)} \Leftrightarrow F(\beta) = F(a).$$

Ισχύουν οι προϋποθέσεις του θεωρήματος Rolle και συνεπώς αυτό εφαρμόζεται στο $[a, \beta]$.

β)

Συμφωνά με το θεώρημα του Rolle για την συνάρτηση F στο $[a, \beta]$ θα υπάρχει $x_0 \in (a, \beta)$ τέτοιο ώστε $F'(x_0) = 0$. Ομως $F'(x) = \frac{f'(x)g(x) - f(x)g'(x)}{(g(x))^2}$. Έτσι

$$F'(x_0) = 0 \Leftrightarrow f'(x_0)g(x_0) - f(x_0)g'(x_0) = 0 \Leftrightarrow f'(x_0)g(x_0) = f(x_0)g'(x_0) \Leftrightarrow \frac{f'(x_0)}{g'(x_0)} = \frac{f(x_0)}{g(x_0)}.$$

04

α) Δίνεται η παραγωγίσιμη συνάρτηση f με $f(x) > 0, x \in \mathbb{R}$. Να βρείτε την παράγωγο της συνάρτησης F με $F(x) = [f(x)]^x, x \in \mathbb{R}$.

β) Έστω $a > 0$. Να βρείτε την παράγωγο της συνάρτησης g με $g(x) = a^{\sqrt{x^2+1}}, x \in \mathbb{R}$.

α)

Είναι $F(x) = [f(x)]^x = e^{x \ln f(x)}, x \in \mathbb{R}$. Άρα

$$F'(x) = e^{x \ln f(x)} \cdot (x \ln f(x))' = e^{x \ln f(x)} \cdot (1 \cdot \ln f(x) + x \frac{f'(x)}{f(x)}) = [f(x)]^x \cdot (\ln f(x) + x \frac{f'(x)}{f(x)}), x \in \mathbb{R}.$$

β)

$$\text{Είναι } g'(x) = a^{\sqrt{x^2+1}} \cdot \ln a \cdot (\sqrt{x^2+1})' = a^{\sqrt{x^2+1}} \cdot \ln a \cdot \frac{1}{2\sqrt{x^2+1}} (x^2+1)' = a^{\sqrt{x^2+1}} \cdot \ln a \cdot \frac{x}{\sqrt{x^2+1}}, x \in \mathbb{R}.$$

05

Αν $I_v = \int_0^{\frac{\pi}{4}} \varepsilon\varphi^v x dx$, $v \in \mathbb{N}^*$, τότε

α) να αποδείξετε ότι για κάθε $v > 2$, ισχύει $I_v = \frac{1}{v-1} - I_{v-2}$

β) να υπολογίσετε το I_5 .

α)

$$I_v = \int_0^{\frac{\pi}{4}} \varepsilon\varphi^{v-2} x \cdot \varepsilon\varphi^2 x dx = \int_0^{\frac{\pi}{4}} \varepsilon\varphi^{v-2} x \cdot \left(\frac{1}{\text{συν}^2 x} - 1 \right) dx = \int_0^{\frac{\pi}{4}} \varepsilon\varphi^{v-2} x \cdot \frac{1}{\text{συν}^2 x} dx - \int_0^{\frac{\pi}{4}} \varepsilon\varphi^{v-2} x dx =$$

$$= \int_0^{\frac{\pi}{4}} \varepsilon\varphi^{v-2} x \cdot (\varepsilon\varphi x)' dx - I_{v-2} = \left[\frac{\varepsilon\varphi^{v-1} x}{v-1} \right]_0^{\frac{\pi}{4}} - I_{v-2} = \frac{1}{v-1} - 0 - I_{v-2} = \frac{1}{v-1} - I_{v-2}, \text{ για κάθε } v > 2.$$

β)

Συμφωνα με το (α) είναι

$$I_5 = \int_0^{\frac{\pi}{4}} \varepsilon\varphi^5 x dx = \frac{1}{5-1} - I_{5-2} = \frac{1}{4} - I_3 = \frac{1}{4} - \left(\frac{1}{3-1} - I_{3-2} \right) = \frac{1}{4} - \frac{1}{2} + I_1 = -\frac{1}{4} + \int_0^{\frac{\pi}{4}} \varepsilon\varphi x dx = -\frac{1}{4} + \int_0^{\frac{\pi}{4}} \frac{\eta\mu x}{\text{συν} x} dx =$$

$$= -\frac{1}{4} - \int_0^{\frac{\pi}{4}} \frac{(\text{συν} x)'}{\text{συν} x} dx = -\frac{1}{4} - [\ln(\text{συν} x)]_0^{\frac{\pi}{4}} = -\frac{1}{4} - (\ln \frac{\sqrt{2}}{2} - \ln 1) = -\frac{1}{4} - \ln \frac{\sqrt{2}}{2}.$$

06

Δίνεται η συνάρτηση f με τυπο $f(x) = \begin{cases} e^x - e, & x < 1 \\ \frac{\sqrt{\ln x}}{x}, & x \geq 1 \end{cases}$.

Να αποδείξετε ότι η f είναι συνεχής και να υπολογίσετε το εμβαδον του χωριου, το οποίο περικλείεται από τη γραφική παρασταση της f , τον αξονα $x'x$ και τις ευθειες με εξισώσεις $x=0$ και $x=e$.

Η f είναι συνεχής στα $(-\infty, 1)$, $(1, +\infty)$ ως διαφορά συνεχων συναρτησεων και ηλικό συνεχων συναρτησεων αντιστοιχα. Είναι ακόμη:

$$\lim_{x \rightarrow 1^-} f(x) = \lim_{x \rightarrow 1^-} (e^x - e) = e - e = 0, \quad \lim_{x \rightarrow 1^+} f(x) = \lim_{x \rightarrow 1^+} \frac{\sqrt{\ln x}}{x} = \frac{\sqrt{\ln 1}}{1} = 0, \quad f(1) = \frac{\sqrt{\ln 1}}{1} = 0,$$

αρα $\lim_{x \rightarrow 1^-} f(x) = \lim_{x \rightarrow 1^+} f(x) = f(1)$. Συνεπως η f είναι συνεχής στο $\mathbb{R}$.

Για κάθε $x \in [0, 1)$ είναι $e^x < e^1 \Rightarrow e^x - e < 0 \Rightarrow f(x) < 0$ και για κάθε $x \in [1, e]$ είναι

$$f(x) = \frac{\sqrt{\ln x}}{x} \geq 0. \text{ Το ζητούμενο εμβαδο είναι}$$

$$E = \int_0^1 -f(x) dx + \int_1^e f(x) dx = \int_0^1 (e - e^x) dx + \int_1^e \frac{\sqrt{\ln x}}{x} dx = [ex - e^x]_0^1 + \int_1^e (\ln x)^{\frac{1}{2}} (\ln x)' dx =$$

$$= [ex - e^x]_0^1 + \left[\frac{2}{3} (\ln x)^{\frac{3}{2}} \right]_1^e = (e - e) - (0 - 1) + \frac{2}{3} \cdot 1 - \frac{2}{3} \cdot 0 = \frac{5}{3} \text{ τ.μ.}$$

07

Δίνεται η συνάρτηση f με τύπο $f(x) = \sqrt{x} - \frac{\ln x}{2\sqrt{x}}$, $x > 0$.

α) Να βρείτε τα διαστήματα μονοτονίας της f .

β) Να υπολογίσετε το εμβαδόν του χωρίου το οποίο περικλείεται από τη γραφική παράσταση της f , τον άξονα Ox και τις ευθείες με εξισώσεις $x=1$ και $x=4$.

α)

$$\text{Για κάθε } x > 0 \text{ έχουμε } f'(x) = \frac{1}{2\sqrt{x}} - \frac{\frac{1}{x} \cdot 2\sqrt{x} - \ln x \cdot 2 \cdot \frac{1}{2\sqrt{x}}}{(2\sqrt{x})^2} = \frac{2x - 2 + \ln x}{4x\sqrt{x}}.$$

Εστω $g(x) = 2x - 2 + \ln x$, $x > 0$.

Παρατηρούμε ότι $g(1) = 0$.

Ακόμη $g'(x) = 2 + \frac{1}{x} > 0$, για κάθε $x > 0$, άρα η g είναι γνησίως αυξουσα και συνεπώς

η εξίσωση $g(x) = 0$ έχει μοναδική ρίζα την $x=1$. Έτσι $f'(x) = 0 \Leftrightarrow g(x) = 0 \Leftrightarrow x=1$.

Η g είναι συνεχής επομένως έχει σταθερό πρόσημο στα διαστήματα $(0,1)$ και $(1,+\infty)$.

Εχουμε $g(2) = 2 + \ln 2 > 0$ και $g(\frac{1}{2}) = -1 + \ln \frac{1}{2} = -1 - \ln 2 < 0$. Επομένως:

$f'(x) > 0 \Leftrightarrow g(x) > 0 \Leftrightarrow x \in (1, +\infty)$ και $f'(x) < 0 \Leftrightarrow g(x) < 0 \Leftrightarrow x \in (0,1)$, άρα η f είναι γνησίως αυξουσα στο $[1, +\infty)$ και γνησίως φθίνουσα στο $(0,1)$.

β)

Η f είναι συνεχής και γνησίως αυξουσα στο $[1,4]$, οπότε για κάθε $x \in [1,4]$

$f(x) \geq f(1) \Leftrightarrow f(x) \geq \sqrt{1} - \frac{\ln 1}{2\sqrt{1}} \Leftrightarrow f(x) \geq 1$, άρα $f(x) > 0$. Το ζητούμενο εμβαδόν είναι:

$$E = \int_1^4 f(x) dx = \int_1^4 \sqrt{x} dx - \int_1^4 \frac{\ln x}{2\sqrt{x}} dx = \left[\frac{x^{\frac{1}{2}+1}}{\frac{1}{2}+1} \right]_1^4 - \int_1^4 \frac{\ln x}{2\sqrt{x}} dx = \left[\frac{2}{3} x^{\frac{3}{2}} \right]_1^4 - \int_1^4 \frac{\ln x}{2\sqrt{x}} dx.$$

Θετούμε $\sqrt{x} = y$, οπότε για $x=1$ παίρνουμε $y=1$ και για $x=4$ παίρνουμε $y=2$.

Ακόμη $\sqrt{x} = y \Rightarrow x = y^2 \Rightarrow dx = 2y dy$. Έτσι

$$\int_1^4 \frac{\ln x}{2\sqrt{x}} dx = \int_1^2 \frac{\ln y^2}{2y} \cdot 2y dy = \int_1^2 2 \ln y dy = \int_1^2 (2y)' \ln y dy = [2y \ln y]_1^2 - \int_1^2 2y \cdot \frac{1}{y} dy = [2y \ln y]_1^2 - [2y]_1^2 =$$

$$= 4 \ln 2 - 2 \ln 1 - (4 - 2) = 4 \ln 2 - 2. \text{ Άρα}$$

$$E = \left[\frac{2}{3} x^{\frac{3}{2}} \right]_1^4 - (4 \ln 2 - 2) = \frac{20}{3} - 4 \ln 2 \text{ τ.μ.}$$